

בבית הדין הצבאי לתעבורה

במחוז שיפוטי מטכ"ל

רס"ן שחר גרינברג - שופט

בפני:

(ע"י ב"כ סרן ויקטוריה חואס)

בעניין: התובע הצבאי

נגד

(ע"י ב"כ סרן (מיל') ליאור אייזנפלד)

הנאשם: ח/XXX טור' ו' ה'

הכרעת - דין

כללי

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום ביום 14/8/2013, אשר תוקן ביום 9/2/2014, וייחס לנאשם עבירות של:

שימוש ברכוש צבאי שלא למטרות הצבא - לפי סעיף 79(א) לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955

נהיגה ברכב ללא רשות בעלו - לפי סעיף 36ב(א) לפקודת התעבורה, התשכ"א-1961.

2. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, ביום 10/5/2013, בשעה 20:00, בבסיס בית נבאללה, נהג הנאשם ברכב צבאי מסוג XXX מס' צ' XXX, ללא רשות ושלא למטרות הצבא.

הנאשם היה חניך בקורס נהיגה, שהה בבסיס לשם ביצוע תורנות שמירה. במועד האמור, הגיעו טור' ת' ב' נ', טור' א' א', טור' נ' י', טור' א' מ', טור' א' מ', טור' א' ס', טור' א' מ' וטור' מ' פ' לאזור הימ"ח בבסיס והחלו לשתות משקאות משכרים. בהמשך, הניע טור' א' ס' את הרכב הצבאי האמור ונהג בו באזור הימ"ח במשך כ-10-5 דקות במהירות של כ-40 קמ"ש. לאחר מכן, התחלפו ביניהם יתר החיילים, כשכל אחד מהם נוהג ברכב במשך מספר דקות, וכשחלקם נוהגים באופן פרוץ ובמהירות גבוהה. בהמשך, הצטרף הנאשם, שתה כרבע כוס של משקה אלכוהולי מסוג וודקה עם מיץ אשכוליות ולאחר מכן נהג ברכב הצבאי האמור.

3. הנאשם כפר באשמה, וטען כי הודה בחקירתו במצ"ח בשל פיתוי, השאה, איום והפחדה (פרוטוקול 9/2/2014 עמ' 4 שור' 29-30).

משפט הזוטא

נוכח גדר כפירתו של הנאשם, התנהל בתחילה 'משפט זוטא', בו נשמעו עדויות חוקרי מצ"ח.

חוקר מצ"ח סמל ישי יפרח

4. בחקירתו הראשית ציין סמל יפרח כי חקירתו של הנאשם התנהלה סימולטנית בשפה העברית והערבית, כאשר השאלות נשאלו בשפה העברית ולאחר מכן תורגמו על ידי החוקר אמיר סלאמה לערבית, ותשובות הנאשם נכתבו בערבית ולאחר מכן בעברית. סמל יפרח ציין כי "רוב דו השיח ביני לבין הנחקר היה בשפה העברית, אף על פי כן, כלל הדברים תורגמו לערבית" (פרוטוקול 9/2/2014 עמ' 3 שור' 12-13). בהמשך עדותו חזר וציין "חזרתי על הדברים מספר פעמים כדי לראות שהנאשם מבין את כוונתי ושוב, למרות שהוא השיב לי בשפה העברית ובצורה עניינית, הדברים כולם תורגמו לערבית, ומכאן הסקתי שהוא מבין את תוכנם" (שם, עמ' 4, שור' 17-19).

לבית הדין הוגש זכ"ד (ת/1) עליו חתם גם סמל יפרח, בנוסף לנאשם ולטור' (כדרגתו אז) אדם סלאמה, ממנו עלה כי ביום 12/8/2013 נחקר הנאשם, ובחקירה נכחו סמל ישי יפרח, אדם סלאמה, שתירגם את החקירה לשפה הערבית, והנאשם. בזכ"ד זה צוין כי אדם סלאמה תרגם את השאלות לשפה הערבית והנאשם כתב את האמרה בעצמו, בשפה הערבית. עוד צוין, כי בחלק מהחקירה כתב את התשובות של הנאשם החוקר, טור' סלאמה, לבקשת הנאשם.

סמל יפרח ציין בעדותו כי במהלך חקירת הנאשם היו שני מקרים חריגים בהם הנאשם פנה לחוקרים וטען כי הם רוצים שהוא יודה ושהם "מחפשים אשמים". החוקר ציין כי בשלב זה הוסבר לנאשם כי תפקידם הבלעדי הוא להגיע לחקר האמת והם לא מחפשים להפנות אצבע מאשימה כלפי אף אחד.

בחקירתו הנגדית השיב סמל יפרח לשאלת הסניגור כי "לא הייתה פה שיטה סודית או מכוונת לגרום לנאשם לומר דברים מסויימים, הוא שיתף בדברים לאחר שהרגיש לדעתי שתפקידנו הוא להבין מה קרה באמת" (שם, עמ' 8 שור' 34-36).

סמל יפרח עמד על כך כי לא הבטיח לנאשם כי אם ישתף פעולה יש סיכוי טוב שהוא ישתחרר. החוקר ציין כי כאשר הוא חקר את הנאשם, הנאשם כבר היה עצור וממילא מעצרו או שחרורו של הנאשם ממעצר אינו בסמכותו.

חוקר מצ"ח רב"ט אדם סלאמה

5. העיד בבית הדין ביום 1/4/2014, ומסר כי שימש כמתורגמן בחקירה של הנאשם, ואף כתב את האמרה בשפה הערבית מפי הנאשם.

רב"ט סלאמה העיד כי החשדות והזכויות הוסברו לנאשם הן בעברית הן בערבית. בהמשך עדותו ציין החוקר כי ידע שהנאשם הבין את השאלות שנשאל **"בגלל שהוא היה עונה, אחרי השאלה גם הייתי אומר לו אתה מבין ? והוא אמר שכן"**. (פרוטוקול 1/4/14 עמ' 2).

לשאלת הסניגור, השיב רב"ט סלאמה כי בתחילה הכחיש הנאשם את החשדות שיוחסו לו ולאחר מכן הודה וציין כי הוא מודה בגלל שהחוקרים רוצים שהוא יודה. רב"ט סלאמה הוסיף כי הוסבר לנאשם שהם מבקשים שיאמר את האמת ולא ישקר. בהמשך, ציין רב"ט סלאמה כי נאמר לנאשם **"שאנחנו לא באנו להרוס לך את החיים ושלא נדפוק לך תיק סתם ככה והסברנו לו שכל דבר ממה שכתוב זה מה שהולך לקרות. הסברנו לו שאם אתה אומר את האמת זה יעזור לך בבית דין ולא יהיה בלאגן, ניראה לי שהוא הבין את זה, שהסברנו לו שלא באנו לדפוק אותך אלא לעזור לך..."** הוא בהתחלה לא רצה להודות בכלל הוא לא רצה לדבר על שום דבר אז הסברנו לו שאם הוא יגיד את האמת יש סיכוי שהוא לא ילך לכלא והסברנו לו שאם הוא משתף פעולה בחקירה ועוזר לנו אנחנו יכולים לעזור לו". (שם, עמ' 4).

בהמשך עדותו, לאחר שנשאל על ידי הסניגור האם זה הגיוני שחשוד יאמר שהוא מודה רק בגלל שהחוקרים רוצים שהוא יודה, השיב רב"ט סלאמה **"כן כל אחד יכול להגיד את זה בתנאי שהוא רוצה לסיים את החקירה או לצאת מהכלא, כל אחד יכול להגיד את זה"** (שם, עמ' 5).

בהמשך העדות ציין **"כשהוא היה אומר לנו את זה, היינו עוצרים את החקירה לכמה דקות ומסבירים לו שהוא לא צריך לשקר"** (שם, עמ' 6).

גרסת הנאשםאמרת הנאשם במצ"ח

6. בחקירה מיום 12/8/2013 הכחיש הנאשם את החשדות נגדו, אך בהמשך הודה כי **"נסעתי קדימה ואחורה, זה לקח 20 שניות"** (עמ' 1 שור' 19). הנאשם ציין כי **"כולם נהגו"** (שם, שור' 23) ועוד כי **"תומר אמר 'נהגתי על אמבולנס' וראיתי אותם הולכים לימ"ח והצטרפתי אליהם. הם שתו וודקה היה להם בקבוק וודקה מסוג 'אבסולוט' תומר עלה ראשון לרכב, אני נסעתי קדימה ואחורה וירדתי. מ' עלה אחרי"** (עמ' 2 שור' 1-4). עוד מסר הנאשם כי שתה **"פחות מרבע כוס וודקה ערבבתי עם אשכוליות"**

(שם, שור' 14). הנאשם ציין כי הוא בעל רשיון נהיגה מדרגה B ולא ידע כי נהיגה ב"אביר" דורשת רשיון נהיגה אחר אבל הוסיף כי **"הרגשתי שזה מסוכן ולכן הלכתי"** (שם, שור' 25). הנאשם הוסיף כי לאחר האירוע **"הם ניכנסו לחדר ואמרו 'שאף אחד לא יספר'"** (עמ' 4 שור' 18).

עדות הנאשם בבית הדין

בעדותו בבית הדין ביום 1/4/14 **הכחיש** הנאשם את מעורבותו באירוע המיוחס לו בכתב האישום.

הנאשם ציין כי במועד האירוע שמר בימ"ח בין 16:00 ל-18:00, הלך לישון עד 21:30 ולאחר מכן שמר שוב מ-22:00 עד 24:00, חזר למגורים וישן עד הבוקר. לשאלת התובעת, מדוע לא התייחס באמרתו במצ"ח לכך ששמר בימ"ח סמוך לשעת האירוע, השיב הנאשם כי כשהיה במעצר היה בלחץ, **לא אכל, רק עישן "מעצבים", לא נזכר בכלום** והיה **מיואש לגמרי** (פרוטוקול 1/4/2014, עמ' 16).

הנאשם העיד כי בחקירתו במצ"ח הכחיש את החשדות נגדו, ביקש לדבר עם עורך דין ונתנו לו להתקשר לעורך דין, אך אף אחד לא ענה. בהמשך, ציין כי כן התייעץ עם עורך דין בטלפון בשפה הערבית (שם, עמ' 12). הנאשם ציין כי בחקירתו מסר שהוא לא יעשה שטויות כאלה וכי הוא רוצה להתקדם בצבא ולא להיכנס לכלא או למעצר. הנאשם הוסיף כי החוקר **"התחיל להביא לי שאמרו עלי שהייתי באירוע איתם"** והחוקר ביקש ממנו להודות בדברים שהאחרים אמרו עליו. הנאשם ציין כי סירב להודות בדברים שלא עשה. עוד ציין כי אמרו לו **שאם יודה למחרת ייצא מהמעצר**. בהמשך עדותו ציין הנאשם כי **"התחלתי לכתוב דברים על האירוע, כתבתי סתם ככה. כתבתי את זה רק כדי לא להישאר בכלא"** (שם, עמ' 10). לשאלת התובעת, השיב הנאשם כי לא ידע בזמן החקירה כי הוא ייצא מהמעצר לאחר 48 שעות, מאחר שמעולם לא היה בחקירה ולא ידע כלום.

הנאשם ציין כי שוחח עם עורך דין בטלפון בשפה הערבית, ורק למחרת היום נחקר, עת הגיע המתורגמן לשפה הערבית (שם, עמ' 13).

הנאשם ציין בעדותו כי התפלא שא' אמר עליו שהיה מעורב באירוע **"איך זה יכול להיות? שא' ידבר עלי ככה, אני עזרתי לו שהוא התעלף, הייתי עוזר לכולם, הייתי מצטיין, הרס"ר של הגדוד היה מתקשר אלי והייתי עוזר להם גם להם, הייתי אחראי על המועדון, כולם היו אוהבים אותי שמה"** (שם, עמ' 14).

כאשר נשאל על ידי התובעת מדוע סיפר בחקירה שא' ושי משתמשים בסמים, השיב הנאשם **"אמרתי אם זה מה שהם אומרים עלי אני אגיד עליהם. אמרתי להם שהם אמרו עלי ואני אגיד למפקד של המחלקה שראיתי אותם מעשנים סמים כי אי אפשר**

לראות משהו גרוע ולשתוק עליו, זה גם בתוך הבסיס. אם ראית ושתקת אתה קשור אליהם" (שם).

הנאשם מסר בעדותו כי הוא גר עם אמו ושתי אחיותיו, שני אחיו הנשואים גרים מחוץ לבית. האב אינו בקשר עם המשפחה. הנאשם תומך במשפחתו ומסייע בכלכלתה, ועובד אצל אחיו כל יום לאחר שחוזר מהבסיס וגם בסופי שבוע.

טעמי התנגדות ההגנה לקבילות הודאת הנאשם

7. טענת ההגנה המרכזית, עליה מבוססת גם התנגדות ההגנה לקבילות הודאת הנאשם במצ"ח, היא כי חקירתו של הנאשם נעשתה על בסיס "קונספציה" לפיה הנאשם היה מעורב באירוע של שתיית אלכוהול ונהיגה ברכב צבאי שלא ברשות, על בסיס הפללת הנאשם על ידי אחרים, שהודו במשפטם בכתב אישום שכלל גם את שמו של הנאשם. לפיכך, חוקרי מצ"ח "ניסו להביא את הנאשם להודות במה שנראה להם כאמת תוך שימוש באמצעים פסולים", כך בסעיף 11 לסיכומים בכתב מטעם הנאשם. לשיטת ההגנה, הביאו החוקרים את הנאשם לשבירת כוח הרצון ולמסירת הודאה שאינה הודאת אמת.

סיכומי התביעה במשפט הזוטא

8. התובעת הצבאית הפנתה לעדויות השוטרים הצבאיים בבית הדין, וציינה כי עדויותיהם נמסרו בצורה בטוחה ללא ניסיונות להסתיר או לטיח את התנהלות חקירת הנאשם. לשיטת התביעה, חקירת הנאשם התנהלה באווירה נעימה ללא נקיטת איומים, הפחדות או לחץ כלפי הנאשם. התובעת הדגישה כי שני השוטרים הצבאיים לא הסתירו את העובדה כי במהלך חקירת הנאשם ביקש הנאשם לציין בפניהם כי הוא מודה בחשדות רק בגלל שהם רוצים שהוא יודה. התביעה הטעימה כי שני העדים ציינו כי בכל פעם שהנאשם ציין בחקירתו כי הוא מודה רק בגלל שהחוקרים רוצים שהוא יודה, נעצרה החקירה והוסבר לנאשם כי עליו לומר רק את האמת. העובדה שהפסקות חקירה אלה לא תועדו בזכ"ד נפרד בזמן אמת מקורה בטעות ולא במעשה מכוון. פערי השעות שנמצאו בין האמרה בשפה הערבית לבין תרגומה לעברית, נעוצים בעובדה כי שני חוקרים שונים כתבו את האמרות ומדובר בפער שעות הגיוני. עוד ציינה התובעת הצבאית, כי לא הובטח לנאשם שאם יודה ישוחרר ממעצרו, אלא נאמר לו כי אם יאמר את האמת יש סיכוי שהוא לא ילך לכלא. בכך, אין מדובר בהבטחה לשחרור ממעצר או בהבטחה להימנעות מענישה ולכן לא מדובר בפיתוי או השאה. עוד צוין, כי הפניית הנאשם להפללות המעורבים האחרים במהלך חקירתו הינה פעולת חקירה לגיטימית.

התביעה ציינה כי עדותו של הנאשם בבית הדין הייתה מתפתחת ומשתנה. לשיטת התביעה, הנאשם לא מסר בעדותו בבית הדין כי הודה בשל איום והפחדה מצד השוטרים הצבאיים והדבר עלה רק בחקירתו. עוד צוין, כי הנאשם לא מסר בחקירתו במצ"ח כי הוא נתון בלחץ נפשי בשל נסיבותיו המשפחתיות, ולכן לא ניתן לייחס לחוקרים שימוש במידע זה על מנת לפתות את הנאשם להודות או להפעיל עליו לחץ. לחילופין, ציינה התביעה כי גם אם יקבע בית הדין שקיים קשר בין הודאת הנאשם בביצוע העבירה לבין שחרורו ממעצר, לא ניתן לקבוע כי הדבר השפיע על רצונו החופשי של הנאשם במסירת הודאתו. זאת, מאחר שלנאשם היה ידוע בעת מעצרו כי הוא נעצר ל-48 שעות ולאחר מכן יובא בפני שופט צבאי. בנוסף לכך, התייעץ הנאשם עם עורך דין שחזקה כי הסביר לנאשם את זכויותיו. גם אם היה הנאשם בלחץ נפשי סובייקטיבי, לא ניתן לומר כי מדובר בלחץ נפשי קיצוני אשר נטל ממנו את חופש הבחירה ואת האפשרות לשקול בקור רוח את גרסתו בחקירה. התביעה הצבאית עמדה על כך כי הנאשם ידע לאבחן במהלך חקירתו בין העובדות בהן החליט להודות ובין העובדות שהכחיש. כך למשל, הנאשם הודה בנהיגה ברכב צבאי ובשתיית אלכוהול אך הכחיש שימוש בסמים מסוכנים. הנאשם ציין את שמות החיילים שנהגו אך ציין כי את נ' לא ראה וגם את קרות התאונה לא ראה. כלומר, לשיטת התביעה לנאשם הייתה יכולת בחירה אמיתית והוא החליט במה להודות ובמה לא.

סיכומי ההגנה במשפט הזוטא

9. ההגנה טענה כי הודאת הנאשם בחקירתו במצ"ח ניתנה בגלל לחץ, איום, פיתוי והשאה כלפי הנאשם מצד חוקרי מצ"ח. לשיטת ההגנה, הנאשם הודה כי לחצו עליו שיודה והובטח לו כי אם יודה ישוחרר ממעצרו. ההגנה עמדה על כך כי אי קיומם של זכ"דים המתעדים את מהלך החקירה בזמן אמת, בעת הפסקות החקירה, מצביעה על ניסיון של השוטרים הצבאיים להסתיר את ניסיונות הפעלת הלחץ על הנאשם. עוד ציינה ההגנה, כי קיומם של סתירות בלתי מוסברות ברישומי שעות החקירה על גבי האמרה בין הנוסח בשפה הערבית לבין הנוסח בשפה העברית מעלה תמיהות לגבי אי תיעוד התנהלות החקירה בהתאם לנהלי המשטרה הצבאית. לשיטת ההגנה, הליקויים הללו אינם מקריים והם נועדו להסתיר את ההפסקות בחקירת הנאשם במהלכן טען כי הוא מודה בחשדות נגדו רק בשל רצונם של החוקרים.

הכרעה במשפט הזוטא

10. קבילות הודאת נאשם נבחנת כיום בשני מסלולים:

המסלול הראשון - הסטטוטורי, סעיף 12 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 (להלן: **פקודת הראיות**) הקובע כי הודאה קבילה "רק אם הביא התובע עדות בדבר הנסיבות שבהן ניתנה ההודאה ובית המשפט ראה שההודאה היתה חופשית ומרצון". הודאת נאשם תיפסל אם הוכח כי נגרמה פגיעה משמעותית וחמורה באוטונומית הרצון ובחופש הבחירה של הנאשם במסירת הודאתו בחקירה.

המסלול השני - הפסיקתי, דוקטרינת פסלות הראיות הפסיקתית, אשר הותוותה בעניין **יששכרוב** (ע"פ 5121/98 **יששכרוב נ' התובע הצבאי הראשי ואח'**, תק-על 2006(2) 1093 (2006) (להלן - **עניין יששכרוב**)) שם קבע בית המשפט העליון כי לבית המשפט נתון "שיקול הדעת לפסילת קבילותה של ראיה בפלילים, אם נוכח לדעת כי הראיה הושגה שלא כדין, וקבלתה במשפט תיצור פגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן שלא בהתאם לגדרי פסקת ההגבלה של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. האיזון יעשה על פי אמות מידה הנוגעות לאופיה ולחומרתה של אי החוקיות שהיתה כרוכה בהשגת הראיה; למידת ההשפעה של אמצעי החקירה הפסול על הראיה שהושגה; וכן לשאלת הנזק מול התועלת החברתיים הכרוכים בפסילתה. הדוקטרינה האמורה תהא כללית ומיושמת על כל סוגי הראיות, לרבות הודאות נאשמים" (עניין **יששכרוב**, פסקה 76).

11. **תנאי הקבילות** הנבדקים בהודאת נאשם על מנת לקבוע האם היא ניתנה חופשית ומרצון עוסקים רק בגורמים החיצוניים העשויים לפגוע ברצונו החופשי של הנאשם. השלכתם של גורמים פנימיים, סובייקטיביים, רלוונטית **למשקלה** של ההודאה בלבד (יעקב קדמי, **על הראיות**, מהדורה משולבת ומעודכנת, חלק ראשון, 2009, עמ' 60 (להלן - **קדמי**)).

12. באופן טבעי, חקירה במשטרה אינה מעמד נוח, קל וחומר כאשר היא נעשית תחת אזהרה. מדובר בסיטואציה לא נעימה, הכרוכה במצבים מביכים, עוגמת נפש ומורת רוח של הנחקר, אשר מתמודד מול חוקר המבקש לחשוף את האמת. ההלכה הפסוקה מבחינה בין שיטות חקירה הוגנות וסבירות המכוונות לגילוי האמת ומהוות הכרח בל יגונה, להבדיל מחקירה דורסנית המכוונת לשבירת רוחו של הנחקר ול"טמטום חושיו", במטרה ליטול ממנו את חופש הבחירה ושיקול הדעת (**קדמי**, עמ' 62).

13. קריאת אמרתו של הנאשם מיום 12/8/2013 העלתה כי חקירתו החלה בשעה 20:10 והסתיימה בשעה 23:10. החקירה התנהלה באופן סימולטני בשפות העברית והערבית, כאשר החוקר סמל ישי יפרח שאל את הנאשם שאלות בשפה העברית,

והמתורגמן אדם סלאמה תרגם לנאשם את השאלות לשפה הערבית. תשובות הנאשם נכתבו על ידו בשפה הערבית ובהמשך על ידי אדם סלאמה.

14. הנאשם ציין בעדותו בבית הדין כי שוחח עם עורך דין בטלפון בשפה הערבית בטרם נחקר, ורק למחרת היום נחקר, עת הגיע המתורגמן לשפה הערבית. כבר בשלב זה ניתן לקבוע כי התנהלות החקירה לא נעשתה בצורה אינטנסיבית ובלחץ זמנים.

15. עוד עולה מאמרת הנאשם במצ"ח כי בתחילת גביית האמרה הוסברו לו זכויותיו והעבירות בהן נחשד. לנאשם הוסבר כי אינו חייב לומר דבר וכל אשר יאמר יירשם וישמש כראייה משפטית כשהימנעותו מלהשיב על שאלות החוקר עלולה לחזק את משקל הראיות נגדו. עוד הודע לנאשם כי זכותו להיוועץ בעורך דין, לרבות בסגור צבאי בחינם, בכל עת ובכל שעות היממה.

16. עיון בתוכן אמרתו של הנאשם העלה כי מדובר באמרה מפורטת, בה התייחס הנאשם לשאלות החוקרים באופן ענייני וניכר כי הנאשם שיתף פעולה בחקירה, גם כאשר השאלות לא נגעו לנהיגה ברכב הצבאי. כך למשל, ציין הנאשם את שמותיהם של מ' פ', א' מ', א' ס' ושי' א' כמי שהשתמשו בסמים.

17. בתחילת העמוד הראשון לאמרה מכחיש הנאשם כי נהג ברכב צבאי, אך בהמשך אותו עמוד, לאחר מספר שורות, הודה כי נסע קדימה ואחורה במשך 20 שניות. הנאשם מציין את שמות החיילים שהיו באירוע: מ', א', ש', א', נ', מ', ת', אופיר, ובהמשך מציין כי הוא חושב שגם א' הגיע בסוף. בהמשך האמרה מציין הנאשם כי לא ראה את נ' י' נוהג ברכב צבאי, אבל ראה אותו בימ"ח, וחזר וציין כי הוא יודע שכל מי שהיה שם נהג. הנאשם מציין כי לא ידע שדרוש רישיון נהיגה מיוחד לצורך נהיגה ברכב מסוג אביר, אך ציין כי מאחר שהרגיש שזה מסוכן הלך מהמקום. עוד ציין הנאשם באמרתו כי החיילים נכנסו לחדר והחליטו שאף אחד לא יספר על האירוע.

18. ניתן להתרשם כי הנאשם מוסר לחוקריו תשובות מפורטות, ענייניות, בעלות הגיון, אשר אינן לאקוניות וקצרות. בנוסף לכך, הנאשם מרחיב בפרטים מעבר למעורבותו שלו באירוע ומספר על אודות מעשים שהתרחשו, באופן העולה בקנה אחד עם גרסאות עדים אחרים באירוע. כך למשל, מציין הנאשם כי שתו משקה אלכוהולי מסוג וודקה של המותג אבסולוט, וכי לאחר האירוע התכנסו החיילים והחליטו לא לספר על האירוע. פרטים אלה נמסרו באופן זהה גם על ידי א' ס' באמרתו הראשונה במצ"ח מיום 6/8/2013 (ת/2).

19. חקירת הנאשם נמשכה כ-3 שעות. לא ניתן לומר כי מדובר בחקירה ארוכה, מתישה או מכבידה. הנאשם נשאל שאלות והשיב עליהן תשובות ענייניות. אין בגוף האמרה כל אינדיקציה לדברי איום, לחץ, פיתוי, השאה וכיוצא באלה מצד החוקר

כלפי הנאשם, ואין בתשובות הנאשם כדי להצביע על כך כי הרגיש מאוים, לחוץ או שבור.

20. מעדויות השוטרים הצבאיים בבית הדין עלה כי גביית אמרת הנאשם הופסקה מספר פעמים לאחר שהנאשם ציין בפני השוטרים הצבאיים כי הוא מודה בחשדות על מנת לרצות את החוקרים. לדאבון הלב, לא צוינו הדברים הללו במהלך האמרה ואף לא בזכ"ד מהלך החקירה.

סמל ישי יפרח מסר בעדותו בבית הדין כי מדובר בטעות שלו כחוקר וכי "כמי שהיה ממונה על אחד התיקים היותר גדולים, לפחות בתחום התעבורה, וזכ"ד מהלך חקירה לא נרשם במעמד החקירה אלא במועד הסמוך לו, יום יומיים אחרי, זה לא נעשה ושכחתי לעשות זאת. פשוט משום האינטנסיביות של התיק. זה עלה רק עכשיו ולכן זה נעשה ב-06/02/2014".

סמל יפרח חזר והדגיש כי הסביר לנאשם שהוא מחפש אך ורק את האמת. בהמשך עדותו ציין סמל יפרח "לא נעשתה פה שום טכניקה והנחקר אולי הרגיש שאני לא לטובתו, שוב, מסיבה ברורה מאוד, לפחות חזותית" (פרוטוקול 09/02/2014 עמ' 11 שור' 18-19). בהגינתו אף ציין כי "אני לא חושב שצריך להיות איזה חוקר מדופלם כדי להבין שהכומתה שמונחת לי על הכתף לא מקרינה איזושהי אהדה כלפי הצד השני" (פרוטוקול 09/2/2014 עמ' 8 שור' 10-11).

21. עדותו של סמל ישי יפרח נמצאה מהימנה בעיני. חוקר המצ"ח העיד באופן משכנע, בטוח ולא ניסה להתחמק, גם כאשר עלו נקודות בעיתיות מבחינתו כחוקר, על אודות ליקויים בחקירה כמו אי רישום זכ"ד מהלך חקירה או זכ"ד תשאול. החוקר הסביר את שינוי הגרסה של הנאשם מהכחשה להודאה בכך ש"לא הייתה פה שיטה סודית או מכוונת לגרום לנאשם לומר דברים מסוימים, הוא שיתף בדברים לאחר שהרגיש, לדעתי, שתפקידו הוא להבין מה קרה באמת". סמל יפרח ציין בעדותו כי לא עלה דבר מה בעניין שחרורו של הנאשם ממעצר וייתכן והנאשם עצמו שאל את סמל יפרח אם הוא ישתחרר בזמן מסוים, אבל החוקר עמד על כך כי הוא משוכנע שלא ענה לנאשם בצורה "כמו שהסגור מבקש לומר" (פרוטוקול 9/2/2014 עמ' 9 שור' 3-5).

22. גם בעדותו של רב"ט אדם סלאמה, אשר שימש כמתורגמן בחקירתו של הנאשם, הסביר רב"ט סלאמה כי הוסבר לנאשם כי "אם הוא יגיד את האמת יש סיכוי שהוא לא ילך לכלא... אם הוא משתף פעולה בחקירה ועוזר לנו אנחנו יכולים לעזור לו".

23. ניתן לראות כי גם אם החוקרים הסבירו לנאשם כי שיתוף פעולה בחקירה ומסירת האמת יסייעו לו, הרי שלא מדובר בפיתוי או השאה, באופן שבו החוקרים מציעים לנחקר להודות בחשדות בתמורה לשחרורו ממעצר או באי העמדתו למשפט או בהמתקת עונשו. כל שהתבקש הנאשם על ידי חוקריו הוא למסור את האמת. בהיעדר

הבטחה לתמורה של ממש, המשנה מהותית את מצבו של החשוד, אין מדובר בפיתוי או בהשאה.

24. ניתן לראות כי החקירה התקיימה בשעות הערב ולא בשעות לילה מאוחרות מאוד. החקירה לא התנהלה במשך זמן בלתי סביר. לא מדובר בחקירה דורסנית המעלה חשש ליצירת לחץ נפשי בלתי הוגן על הנאשם. בוודאי שלא ניתן לומר כי מדובר בסגנון חקירה שמטרתו הייתה לשבור את רוחו של הנאשם ולטמטם את חושיו על ידי השלטת תחושת חוסר אונים.

25. גם אם השתמשו החוקרים באמרותיהם של המעורבים האחרים בחקירתו של הנאשם, על מנת להטיח בפניו כי הוא הופלל בביצוע העבירות המיוחסות לו, אין מדובר ב"אמצעי פסול" או ב"תחבולה נפסדת" באופן השולל את יכולת הבחירה מהנאשם, משנשמרה יכולתו לבחור אם למסור הודיה אם לאו.

26. בית הדין התרשם כי גביית אמרתו של הנאשם נעשתה בתנאים ראויים, בשפת אמו, לאחר שהתייעץ עם עורך דין והעמידו אותו על זכויותיו. מפי החוקר סמל יפרח עלה כי לנאשם ניתן לעשן ולשתות במהלך גביית האמרה וניתנו לו גם הפסקות שירותים. בסיום אמרתו אף חתם הנאשם על האמרה.

27. בית הדין התרשם לחיוב מעדותם של השוטרים הצבאיים ומצא לתת בדבריהם אמון כי לא הופעלו על הנאשם כל אמצעי איום, לחץ, פיתוי או השאה. בית הדין התרשם כי הודאת הנאשם נמסרה חופשית ומרצון, הגם שניתנה לאחר הכחשה. פעמים רבות מתחילה אמרת חשודים במשטרה בהכחשה גורפת ובהמשך החקירה מחליט החשוד לשנות את גרסתו ולהודות בעבירות המיוחסות לו. אין בגרסה המכחישה שנמסרה על ידי הנאשם בתחילת החקירה כדי לפגוע בהודאתו בהמשך החקירה.

28. התפתחות חקירתית כזו אינה נדירה או חריגה. פעמים רבות נחקרים מוסיפים טיפין טיפין, ובמהלך החקירה מוסרים פרטים שלא מסרו קודם לכן על אודות מעשים שונים שביצעו. אין פירושו של דבר כי אין לקבל את הדברים הנוספים. הדבר תלוי בכל מקרה ונסיבותיו – יהיו מקרים בהם תועדף דווקא הגרסה הראשונה, מקרים בהם תועדף דווקא הגרסה המאוחרת בזמן, ואף ייתכנו מקרים בהם לא יינתן אמון באף אחת מן הגרסאות. הדבר תלוי בהסבריו של הנאשם, בהתרשמותו של בית הדין מהנאשם, בראיות נוספות ובנסיבות המתגלות ביחס לגביית האמרה.

29. במהלך עדותו של הנאשם בבית הדין, הייתה לבית הדין הזדמנות לעמוד על אישיותו של הנאשם, הבנתו את הנשאל ממנו, דרך מתן תשובותיו, חוסנו, שפת גופו, אוצר המילים בו הוא משתמש בשפה העברית וביטחונו העצמי.

חרף העובדה כי באולם בית הדין נכח מתורגמן, אשר תרגם את הנאמר באולם מעברית לערבית, הרי שמהתרשמות בית הדין עלה כי הנאשם מבין את השפה העברית על בוריה, עונה על השאלות שנשאל בעברית עוד בטרם תורגמו לערבית, עומד איתן ובטוח, ואין מדובר בנאשם המקרין חולשה, חוסר ביטחון או לחץ. גם מטעמים אלה, התקשה בית הדין לקבל את טענת ההגנה לפיה הנאשם נשבר בחקירתו וביקש לרצות את חוקריו על מנת שישוחרר ממעצרו. ודוק, עסקינן בחקירה קצרה אשר נגבתה מהנאשם רק למחרת מעצרו, לאחר שהתייעץ עם עורך דין. ההגנה לא טענה, וממילא התביעה לא התייחסה לכך, כי יש לפסול את הודאת הנאשם על פי דוקטרינת הפסילה הפסיקתית, שמהותה כי הראייה הושגה שלא כדין, וקבלתה במשפט תיצור פגיעה מהותית בזכותו של הנאשם להליך הוגן. משכך, לא מצאתי כי יש מקום לדון בטענה חלופית זו.

לאור האמור, הריני קובע כי הודאתו של הנאשם ניתנה חופשית ומרצון והיא קבילה כראייה במשפט הנאשם.

המשך פרשת התביעה

א' ס'

30. העיד בבית הדין ביום 9/2/2014 ובמסגרת עדותו הוגשו לבית הדין בהסכמת הצדדים אמרותיו במצ"ח.

באמרתו הראשונה במצ"ח מיום 6/8/2013 (ת/2) מסר כי ביום 10/5/2013 בשעה 20:00 הלכו לכיוון הימ"ח הוא, מ' פ', א' מ', א', א' א', ת' ב' נ', נ' י', א' מ', ו' וא' ס'. בימ"ח **שתו וודקה** ות' העלה רעיון לעלות על האמבולנסים. ציין כי **"התחלפנו הרבה פעמים בנהיגה. נה[ג]נו אני, ת', מ', א', א', א', א', א' ס', ו' ונ'"** (שם, עמ' 2 שור' 8-9).

עוד מסר כי לאחר האירוע **"כולנו אמרנו שפשוט לא נספר"** (עמ' 3 שור' 26). **באמרתו השניה** במצ"ח מיום 7/8/2013 (ת/3) ציין א' כי **"על הרכב הצבאי נהגו" אני, א', ת', נ', מ', ש', א', א' ו'"** (עמ' 2 שור' 14-15).

באמרתו השלישית במצ"ח מיום 13/08/2013 (ס/1) נשאל א' אם מישחו לא נהג, והשיב: **"מ', ג', ומ' לא נהגו"** (עמ' 1 שור' 23).

בהמשך עדותו בבית הדין, לאחר שמסר כי אינו זוכר את פרטי האירוע, בניגוד לאמרותיו המפורטות במצ"ח, ביקשה התביעה להכריז עליו כעל עד עוין ובהסכמת ההגנה הוכרז כעד עוין. חרף זאת, לגבי העובדות הרלוונטיות לנאשם, לא סתר א' באופן מהותי את הפרטים שמסר במצ"ח, בעניין מעורבות הנאשם בשתייה ובהיגה באירוע. בתחילת עדותו בבית הדין, כאשר נשאל מי שתה ומי נהג באירוע, השיב כי

אינו זוכר אם הנאשם היה שם, אך לאחר שרוענן זכרוננו על ידי התובעת הצבאית אשר הציגה לו את עדותו במצ"ח, ציין העד: **"אני נזכר שאמרתי גם את שמו של ו"** (פרוטוקול 9/2/2014 עמ' 12 שורי 35).

א' מ'

31. בעדותו בבית הדין לא ציין את שמו של הנאשם כמי שהיה מעורב באירוע.

פרשת ההגנה

א' א'

32. העיד בבית הדין ביום 1/5/14. הסניגור שאל את העד כך: **"מהשיחה שניהלנו אני מבין שלא ראית את ו' נוהג באביר" והעד השיב "נכון".** העד ציין כי נכח בכל האירוע. לשאלת הסניגור, מדוע הודה במשפטו בכתב אישום שכלל גם את שמו של הנאשם, השיב העד כי במשפטו התייחס רק לחלק הרלוונטי אליו ולא התייחס לשאר כתב האישום. כאשר נשאל העד על ידי התובעת הצבאית **"בעצם היחיד שאתה לא זוכר זה ו"**, השיב העד **"היו שם הרבה אנשים אני לא זוכר"**.

נ' י'

33. בעדותו בבית הדין ביום 1/5/2014 מסר העד שהנאשם לא נהג באירוע. למעשה, השיב הנאשם לשאלתו של הסניגור: **"אני הבנתי משיחתנו וגם מהחומר שאתה אומר שו' לא היה חלק מהאירוע נכון?"** והעד השיב בקצרה: **"נכון"**. (עמ' 4, שורי 28-29). בהמשך ציין העד את החיילים שכן היו באירוע: **"אני, ת' ב' נ', שי אליאב, א' מ', א' מ', א' מ', מ' פ', וא' ס'" (שם, שורי 31-32).**

יצוין כי העד לא היה עקבי בתשובותיו. בתחילה מסר כי לא נכח בכל האירוע מתחילתו ועד סופו (שם, עמ' 5 שורי 2-3). בהמשך, השיב כי נכח כל הזמן עד התאונה (שם, שורי 17-18). כשנשאל האם הוא זוכר את האירוע כעת טוב, השיב הנאשם **"פחות או יותר"** (שם, עמ' 4 שורי 36-37).

א' מ'

34. העיד בבית הדין ביום 1/5/2014 וציין כי הוא הכחיש כל קשר לאירוע, אך במשפטו שהתנהל בבית דין זה (תיק מטכ"ל (תעבורה) 552/13 **התובע הצבאי נ' טור' מוגרבי** (2014)) הורשע וטרם ניתן גזר דינו, נכון למועד עדותו בתיק הנאשם דכאן.

מ' פ'

35. העיד כעד הגנה מטעם הנאשם ביום 1/5/2014. ציין כי לא ראה ולא שמע שהנאשם נהג.

בחקירתו הנגדית הציגה התובעת לעד את כתב האישום המתוקן (ב/1) בו הודה במסגרת הסדר טיעון במשפטו (מטכ"ל (מחוזי) 978/13 **התובע הצבאי נ' טור' פוליאקוב** (2013)) בו רשום גם שמו של הנאשם בין יתר החיילים שנהגו עימו ברכב. התובעת הציגה לעד את אמרתו במצ"ח על מנת לעמת אותו עם סתירות שעלו בעדותו בבית הדין. לכך השיב העד **"למה אתם שואלים אותי אם יש הכל בפרוטוקול"** (עמ' 3, שור' 28) ובהמשך, כאשר שאלה התובעת את העד כיצד הוא מסביר שדבריו בעדות בבית הדין שונים מהדברים שמסר במצ"ח, השיב העד **"לא יודע"** (שם, שור' 33).

36. כאשר ביקש הסניגור כי העד ישיב על שאלות בחקירה החוזרת, השיב העד: **"הודיתי גם במצ"ח וגם במשפט...אני לא יודע מה אתם רוצים...הבנתי הכל הודיתי במה שעשיתי...אני לא זוכר כל כך מה שהיה"** (שם, עמ' 4 שור' 2-15).

סיכומי הצדדים

37. **התביעה** ביקשה כי בית הדין יתן משקל מלא להודאת הנאשם, בהיותה מפורטת, בעלת הגיון פנימי, ונתמכת בראיות חיצוניות, כשמנגד, הסבריו של הנאשם, הנוגעים ללחץ פנימי בו היה נתון בעת החקירה, אינם משכנעים ואינם סבירים, לנוכח פרטי הודאתו ומהותה. לשיטת התביעה, אין לתת משקל לעדויות עדי ההגנה, אשר לא היה בהן כדי לשפוך אור לעניין חלקו של הנאשם באירוע. לפיכך, לדעת התביעה, הוכחה אשמתו של הנאשם מעל לכל ספק סביר ויש להרשיעו במיוחס לו בכתב האישום.

38. **ההגנה** טענה כי התביעה לא הצליחה להביא בפני בית הדין ראיה כי הנאשם אכן נהג באירוע המצוין בכתב האישום. לשיטת ההגנה, אין לקבל את הודאת הנאשם, מהטעמים שפורטו במשפט הזוטא, אשר מבוססת על רצונו של הנאשם לרצות את חוקריו ולהשתחרר ממעצרו. יתר עדי התביעה, א' ס' וא' מ', לא סייעו לתביעה, מאחר שא' ס' מסר בעדותו כי אינו זוכר אם הדברים שאמר במצ"ח נכונים וממילא היה שיכור באירוע ולא ניתן לתת משקל לדבריו, ואילו א' מ' כלל אינו מזכיר את הנאשם באמרתו במצ"ח או בעדותו בבית הדין. עוד ציינה ההגנה בסיכומיה, כי כל עדי ההגנה העידו כי הנאשם לא נכח במקום האירוע. מעבר לכך, ציינה ההגנה כי לא ניתן להסתמך על כתבי האישום בהם הודו שניים מעדי ההגנה, א' א' ומ' פ', בהם גם מוזכר הנאשם. זאת, משום שהעדים הודו במשפטם במעשיהם ולא התרכזו בחלקם של המעורבים האחרים באירוע. הוסיפה ההגנה כי גרסתו המכחישה של הנאשם בבית הדין לא קועקעה על יד התביעה, הנאשם התגייס בגיל 23 על מנת לפתח קריירה

צבאית ולכן לא סביר שישבך עצמו במעשים כאלה. כמו כן, הנאשם הוא מוסלמי מאמין שאינו שותה אלכוהול ולא סביר כי ישתה וודקה, כמפורט בכתב האישום. הנאשם מסר כי בזמן האירוע נח בחדרו, בין שמירות שביצע. על בסיס כל אלה, ביקשה ההגנה כי בית הדין יזכה את הנאשם באשר לא נמצאה כל ראיה ממשית, אמיתית ואמינה לביסוס המיוחס לו בכתב האישום.

דיון והכרעה

39. לאחר שקבעתי כי אמרתו של הנאשם במצ"ח קבילה, יש לקבוע את משקלה של הודאת הנאשם, בהתאם לשני המבחנים המצטברים: המבחן הפנימי - המתייחס לתוכנה של ההודאה וסימני האמת המתגלים בתוכנה, והמבחן החיצוני - המתייחס לאמיתותה של ההודאה ומסתמך על דבר מה נוסף שיש בו כדי לתמוך בהודאה.

40. תוכנה של הודאת הנאשם במצ"ח נמצא בעיניי אמין. הנאשם מפרט את שמות כל החיילים שהשתתפו באירוע, ומוסיף את שמות החיילים שהשתמשו בסמים עובר לאירוע. כמו כן, ציין הנאשם כיצד האירוע החל, בכך שת' אמר "נהגתי על אמבולנס" וכל המעורבים הלכו לימ"ח. הנאשם סיפר כי שתו וודקה מסוג אבסולוט ולאחר מכן נהגו ברכב הצבאי, כאשר ת' עלה ראשון, הנאשם עלה אחריו, ומ' עלה אחרי הנאשם. הנאשם מטעים באמרתו ומציין כי לא ראה את נ' י' נוהג ברכב הצבאי, אבל כן ראה אותו בימ"ח והנאשם מוסיף "אני יודע שכל מי שהיה שם נהג" (עמ' 2 שור' 19). הנאשם ציין באמרתו כי "הרגשתי שזה מסוכן ולכן הלכתי". בנוסף, ציין הנאשם כי "הם ניכנסו לחדר ואמרו 'שאף אחד לא יספר'" (עמ' 3 שור' 18).

41. ניתן להתרשם כי מדובר בגרסא הגיונית, בעלת פרטים מספקים, ואין מתקבל הרושם כי מדובר בגרסת בדיה. הנאשם מציין פרטים שרק מי שנכח במקום האירוע יכול לתת. בנוסף, נמצא חיזוק לפרטים שמסר הנאשם באמרתו של א' ס' – הן לעניין שתיית הוודקה, הן לעניין הסכמת המעורבים לשמור על האירוע בסוד.

42. הסבריו של הנאשם בעדותו בבית הדין, כי הודאתו ניתנה בשל לחץ פנימי בו היה נתון על מנת להשתחרר לביתו, נמצאו תמוהות. במהלך האמרה, לא ציין הנאשם כי מסר את הרקע המשפחתי שלו ואת הצורך שלו לחזור לסייע למשפחתו בדחיפות. חוקר מצ"ח, סמל ישי יפרח, מסר בעדותו בבית הדין, שנמצאה מהימנה ואמינה בעיניי, כי נושא מצבו המשפחתי של הנאשם כלל לא עלה במהלך חקירת הנאשם.

43. בנסיבות אלה, מצא בית הדין כי הסבריו של הנאשם בעניין הלחץ בו היה שרוי בחקירה בשל רצונו לשוב לתמוך באמו, כמו גם בעניין הטענה כי ביצע תורנות שמירה סמוך לאירוע, נושא אשר הנאשם לא התייחס אליו באמרתו במצ"ח, הינם בגדר **גרסה כבושה**.

44. הלכה ידועה היא כי ערכה הראייתי של גרסה כבושה הוא מועט, אם לא הוצג הסבר סביר בצד כבישתה (ע/115/06 רס"ב עזרא נ' התובע הצבאי הראשי (2007) עמ' 16). מאחר שלא מצאתי טעם מדוע נושאים אלה הועלו על ידי הנאשם אך במהלך חקירתו הנגדית בבית הדין, על אף שדרכו של הנאשם להעלותם כבר באמרתו במצ"ח הייתה פתוחה, הרי שהתרשמתי כי מדובר בניסיון של הנאשם להסביר את הודאתו במצ"ח ולהרחיקו מהאירוע המפורט בכתב האישום, באופן מלאכותי. משכך, לא מצאתי מקום לתת משקל לגרסה כבושה זו.

45. אי עריכת זכ"ד מהלך חקירה וזכ"ד תשאול אשר היה בהם כדי להאיר את הנסיבות בהן מסר הנאשם לחוקריו כי הוא מודה רק על מנת להשביע את רצונם, הוא מחדל חקירה משמעותי. זכ"דים אלו יכלו לתמוך באחת משתי הגרסאות שהובאו בפני בית הדין: גרסת הנאשם מחד גיסא, ושל החוקרים, מאידך גיסא. עם זאת "גם כאשר לקתה פעולת הרשות בחוקרת במחדלים שהובילו לידי כך שראיות רלוונטיות אינן נמצאות... אין הדבר מאיין את משקלן של הראיות שהושגו" (ע"פ 37/07 פרג נ' מדינת ישראל תק-על 2008 (1) 4260, 4339 (2008)).

46. הנפקות המשפטית של מחדלי חקירה נקבעת לעולם על פי מידת פגיעתם ביכולתו של הנאשם להתגונן, ובתשובה לשאלה אם אותם מחדלים מעוררים ספק סביר באשמה. בחינת מחדלי החקירה בתיק זה בראי התשתית הראייתית הפוזיטיבית שהציגה התביעה, לעומת הספקות אותם עורר הנאשם, אינם מביאים למסקנה כי יכולתו של הנאשם להתגונן נפגעה בצורה כה משמעותית עד כי היא מעלה ספק סביר באשמתו.

47. חוקרי מצ"ח נמצאו מהימנים ואמינים על ידי בית הדין. הסברם לגבי אי רישום זכ"ד מהלך חקירה התקבלו בבית הדין כטעות בהפעלת שיקול דעת בעת חקירה. זכויותיו של הנאשם לא נפגעו במהלך החקירה. החקירה התנהלה בשפת אמו, לאחר שמלוא זכויותיו הוסברו לו ולאחר שניתנה לו האפשרות להתייעץ עם עורך הדין. החקירה נמשכה לאורך זמן לא ארוך במיוחד, כאשר ניתנו לנאשם הפסקות שתיה, עישון ויציאה לשירותים. מחדל החקירה מצד המשטרה הצבאית החוקרת אינו מלבב ומוטב היה כי לא היה מתרחש, אך לא ניתן לומר כי הוא "הופך את הקערה על פיה" באופן המקעקע את כל ראיות התביעה ופוגם במשקל אמרת ההודיה של הנאשם (השוו ע/51/12 התובע הצבאי הראשי נ' רב"ט פרץ (2012), עמ' 34).

48. נוכח האמור, מצאתי כי יש לתת משקל של ממש להודאת הנאשם במצ"ח.

49. להודאה זו נמצא חיזוק משמעותי באמרותיו של א' ס', שהוגשו לבית הדין (ת/2, ת/3, ס/1) מהן עלה כי א' ציין את שמו של הנאשם בשתי הזדמנויות במהלך החקירה

(ת/2, עמ' 2 שורי 8-9; ת/3 עמ' 2 שורי 14-15) וידע גם לציין מי לא נהג באירוע: "מ', ג', ומ' לא נהגו" (ס/1 עמ' 1 שורי 23)

50. בית הדין התרשם כי א' ס', כמו יתר עדי התביעה ועדי ההגנה אשר זומנו להעיד במשפטו של הנאשם, לא ששו להתייצב לדיון, והמעמד לא היה נוח להם, בלשון המעטה. יתכן והטעם לכך נעוץ ברצונם שלא לסבך את הנאשם ויתכן אף שפחד מהנאשם ריחף מעל ראשם. העובדה כי נתגלו פערים בין עדויותיהם של העדים השונים אשר היו מעורבים באירוע, ביחס להשתתפותו של הנאשם באירוע, לא עוררו קושי מיוחד לדעת בית הדין.

51. הלכה פסוקה היא כי אין די בהצבעה על תמיהות או סתירות מסוימות על מנת ליצור מניה וביה ספק סביר. אך טבעי הוא כי כאשר שני אנשים מתייחסים לאירוע מסוים יחולו שינויים מסוימים בין גרסאותיהם. על בית הדין להעריך את עוצמתם של השינויים ולבחון עד כמה יש בהם לכרסם בתשתית הראייתית שהונחה בפניו:

52. "השאלה היא האם ה'יש' הראייתי מספיק כדי לבסס מסקנה של אחריות הנאשם למעשה הפלילי, והאם התמיהות והחללים הם בעלי משקל כזה המקעקע את מידת הבטחון והוודאות במעורבות הנאשם במעשה המיוחס לו" (ע"פ 3793/06 וורקו נ' מדינת ישראל תק-על 2007(2) 180, 184 (2007)).

53. בעדותו בבית הדין לא חזר א' ס' מבחינה מהותית מהדברים שמסר באמרתו במצ"ח, אשר הפלילו את הנאשם במעשים המיוחסים לו בכתב האישום. לפיכך, מצאתי לתת להם משקל ממשי.

יתר העדים שזומנו לבית הדין (א' מ', א' א', נ' י', א' מ' ומ' פ') העידו בצורה לא מהימנה, בלתי משכנעת, מתחמקת והרבו לציין כי אינם זוכרים טוב את האירוע ומרביתם ציינו כי אינם זוכרים כי ראו את הנאשם.

ראשית, כלל ידוע הוא כי "לא ראינו – אינה ראייה" (ע/33/12 רס"מ קסוס נ' התובע הצבאי הראשי (2012)). העובדה שעד לא ראה אירוע, אינה מלמדת שאירוע נתון לא התרחש (קדמי, חלק שני, עמ' 877). מאחר שמדובר באירוע רב משתתפים, אשר התרחש בחוץ, בשעת ערב, כאשר החשיכה שררה, ובמהלך הנהיגה ברכב הצבאי באו והלכו מהמקום חיילים רבים, לא ניתן לתת משקל של ממש לטענה כי חיילים אחרים "לא ראו" את הנאשם.

שנית, עדויותיהם של החיילים שהיו במקום היו חלשות ולא משכנעות. נדמה כי ההגנה ביקשה להיאחז בעדויות שאין בהם ממש, על מנת לנסות להציל את הנאשם מהרשעתו באשמה, ללא הצלחה.

מ' פ' - מסר בעדותו "אני לא זוכר כל כך מה שהיה".

א' מ' - הכחיש באופן גורף את חלקו באירוע, למרות שהופלל על ידי מספר חיילים אחרים.

נ' י' - לא היה עקבי בתשובותיו. בתחילה מסר כי לא נכח בכל האירוע מתחילתו ועד סופו, ולאחר מכן מסר כי נכח כל הזמן עד התאונה.

א' א' - מסר כי "היו שם הרבה אנשים אני לא זוכר".

הנה כי כן, בית הדין התרשם כי לא ניתן להשתית ממצאים עובדתיים על בסיס עדויותיהם של עדי ההגנה, אשר נמצאו בלתי משכנעות, לא סדורות, מהוססות, לעיתים מגמתיות, וככלל לא מהימנות.

במצב דברים זה, יש לקבל את ראיות התביעה - הודאת הנאשם והחיזוק שנמצא בעדותו של א' ס' - כראיות מוצקות אשר יש בהן כדי לבסס את אשמת הנאשם.

סוף דבר

54. אשר על כן, מצאתי כי אשמתו של הנאשם הוכחה מעל לכל ספק סביר, והריני מרשיע אותו במיוחס לו בכתב האישום.

ניתנה היום, 20 באוקטובר 2014, כ"ו בתשרי התשע"ה, והודעה בפומבי, ובמעמד הנאשם והצדדים.

שופט